

ภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ
LEADERSHIP OF THE OFFICER UNDER SUPERVISION OF THE QUARTER
MASTER DEPARTMENT OF THE ROYAL THAI AIR FORCE

เรืออากาศเอกอำนาจ สูดสอน¹ ดร.เกสรฯ สุขสว่าง²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ จำแนกตามข้อมูลลักษณะทั่วไปของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ 161 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และทดสอบสมมติฐานใช้สถิติแบบ t-test โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05

จากผลการวิจัย พบว่า 1) ข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีชั้นยศระดับนาวาอากาศโท และส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ตามลำดับ 2) ภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำด้านบุคลิกภายนอก อยู่ในระดับมาก รองลงมา ข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำในระดับปานกลาง คือ ด้านคุณค่าในตัวเอง และด้านการแสดงออก ตามลำดับ 3) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศที่มี การศึกษา และระดับชั้นยศที่ต่างกัน มีความเห็นต่อภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศที่มีสถานภาพที่ต่างกัน มีความเห็นต่อภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยรังสิต

โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 5) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศที่มี เพศ และอายุที่ต่างกัน มีความเห็นต่อภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ

ABSTRACT

The independent research about the leadership of the officer under supervision of the Quartermaster Department, Royal Thai Air Force includes the purposes: 1) To study about the leadership of the officer under supervision of the Quartermaster Department, Royal Thai Air Force, 2) To study in the comparative way about the leadership of the officer under supervision of the Quartermaster Department, Royal Thai Air Force, categorize based on the general information of the officer under supervision of the Quartermaster Department, Royal Thai Air Force. The sample group comprises of 161 officers under supervision of the Quartermaster Department, Royal Thai Air Force by using the questionnaire as the tool for the research, and the statistics being used on the research are the percentage, mean, standard deviation and assumption test using the statistics of t-test by determining the statistically significant value at the level 0.05.

From the research, it is found that: 1) Officers under supervision of the Quartermaster Department, Royal Thai Air Force, are included in the sample group. Most of them are male aged between 41 – 50 years and graduate in the bachelor degree and in the rank of Wing Commander. Most of them are married respectively. 2) The leadership of the officers under supervision of the Quartermaster Department, Royal Thai Air Force in perspective is in the intermediate level. Upon the individual consideration and arranging in order respectively, it is found that the officers under supervision of the Quartermaster Department, Royal Thai Air Force, have opinions about the leadership on the external personality in the considerable level. In the following order, the officers under supervision of the Quartermaster Department, Royal Thai Air Force, have opinions about the leadership in the intermediate level; self value and expression respectively. 3) From the comparative study about the leadership of the officers under supervision of the Quartermaster Department, Royal Thai Air Force with the different education and rank, วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2557)

the opinions about the leadership of the officers under supervision of the Quartermaster Department, Royal Thai Air Force, are in perspective different on significant statistics at the level 0.01. 4) From the comparative study about the leadership of the officers under supervision of the Quartermaster Department, Royal Thai Air Force with the different status, the opinions about the leadership of the officers under supervision of the Quartermaster Department, Royal Thai Air Force, are in perspective different on significant statistics at the level 0.05. 5) From the comparative study about the leadership of the officers under supervision of the Quartermaster Department, Royal Thai Air Force with the different sex and age, the opinions about the leadership of the officers under supervision of the Quartermaster Department, Royal Thai Air Force, are in perspective not different

Keywords: LEADERSHIP, THE OFFICER UNDER SUPERVISION OF THE QUARTER MASTER DEPARTMENT OF THE ROYAL THAI AIR FORCE

บทนำ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมประเภทหนึ่งจึงมีความจำเป็นที่ต้องมาอยู่อาศัยรวมกันเป็นสังคมกลุ่มใหญ่ การรวมกันของสังคมมนุษย์ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างสมาชิกในสังคม ในขณะที่เดียวกันกลุ่มสังคมก็จะมีกิจกรรมร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่ม หรืออาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่แนวทางที่กลุ่มต้องการ บุคคลที่จะเน้นให้ความสำคัญแนะนำสนับสนุน ช่วยเหลือทำให้คนอื่นคล้อยตามไปสู่วัตถุประสงค์ดังกล่าวเรียกว่าผู้นำ

ผู้นำ (Leader) เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์กร เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผนสั่งการดูแล และควบคุมให้บุคลากรขององค์กรปฏิบัติงานต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ปัญหาที่เป็นที่สนใจของนักวิชาการและบุคคลทั่วไปอยู่ตรงที่ว่า ผู้นำทำอะไรหรือมีวิธีการบางอย่างจึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตามเกิดความผูกพันกับงานแล้วทุ่มเทความสามารถ และพยายามที่จะทำให้งานสำเร็จด้วยความเต็มใจ ในขณะที่ผู้นำบางคนนำอย่างไร นอกจากผู้ใต้บังคับบัญชาจะไม่เต็มใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังเกลียดชังและพร้อมที่จะร่วมกันขับไล่ผู้นำให้ไปจากองค์กร การศึกษานั้นได้ศึกษาตั้งแต่คุณลักษณะ (Traits) ของผู้นำ อำนาจ (Power) ของผู้นำ พฤติกรรม (Behavior) ของผู้นำแบบต่างๆ ในปัจจุบันนี้ ก็ยังมีการศึกษาภาวะผู้นำอยู่ วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2557)

ตลอดเวลา และพยายามจะหาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในแต่ละองค์กรและในสถานการณ์ต่างๆ กัน เพื่อให้เข้าใจภาวะผู้นำ (Leadership) และผู้นำดีขึ้น

ภาวะผู้นำหรือความสามารถในการนำเป็นคำที่มีความหมายในทางบวกเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปหากมีการกล่าวถึงบุคคลใดว่ามีภาวะผู้นำดีเป็นการแสดงว่าบุคคลนั้นได้รับการยอมรับเชื่อถือจากผู้อื่นในสังคมนั้นภาวะผู้นำเป็นเรื่องของนามธรรมไม่มีตัวคนตรวจวัดไม่ได้ไม่อาจทราบได้ว่าผู้มีภาวะผู้นำที่ดีนั้นต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะที่ดีอย่างไรบ้างไม่ว่าจะเป็นความซื่อสัตย์ ความกล้าหาญ ความเสียสละ หรืออื่นใด รวมทั้งแต่ละคุณลักษณะจะต้องมีจำนวนเท่าใดก็ชี้ดักก็โลกรั่ม หากแต่เมื่อรวมๆ กันแล้วทำให้บุคคลผู้นั้นได้รับการยอมรับเชื่อถือให้ความร่วมมืออย่างเต็มใจปฏิบัติการกิจเพื่อส่วนรวมได้สำเร็จเป็นสิ่งที่สามารถสัมผัสรับรู้จากผู้เกี่ยวข้องได้ว่าบุคคลใดมีภาวะผู้นำอยู่ในตนเองหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

ทหารกับความเป็นผู้นำนั้นได้มีการปลุกฝังกันมาตั้งแต่เริ่มเป็นทหาร หลายคนได้รับการปลุกฝังในสมัยที่เป็นนักเรียนทหาร แต่หลังจากที่เข้ารับราชการมาระยะหนึ่ง จะพบว่าไม่ได้มีการปลุกฝังเพิ่มเติม ซึ่งเรื่องนี้ก็ไม่ได้แตกต่างอะไรไปจากอุดมการณ์ความเป็นทหารอาชีพ ที่ไม่มีกระบวนการที่ปลุกฝังหรือตอกย้ำอย่างต่อเนื่อง ทำให้พบว่า หลายคนได้ลืมไปแล้วว่า ความเป็นผู้นำคืออะไร ทำอย่างไรถึงจะเป็นผู้นำได้ ถึงแม้ในปัจจุบันเราอาจจะกล่าวกันว่า คงไม่มีสงครามขนาดใหญ่เกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ แต่ความเป็นผู้นำนั้นจะต้องไม่ห่างหายไปจากผู้ที่ทหาร ซึ่งเมื่อหันไปมองพลเรือนแล้วจะพบว่าปัจจุบันองค์กรต่างๆ ได้หันมาให้ความสนใจในภาวะผู้นำ และได้มีการผู้บริหารในระดับต่างๆ มาทำการฝึกฝนและสร้างภาวะผู้นำ เพราะการบริหารจัดการสมัยใหม่มีความต้องการให้ผู้บริหารในระดับต่างมีความเป็นผู้นำที่กล้าตัดสินใจบนความเสี่ยงต่างๆ เนื่องจากมีสารสนเทศหรือข้อมูลไม่เพียงพอ เพราะฉะนั้นคนที่เป็ทหารควรที่จะตระหนักไว้ว่า พลเรือนในปัจจุบันนี้มีความเป็นผู้นำไม่น้อยไปกว่าทหาร และในบางคนอาจจะมากกว่าทหารหลายๆ นาย ทหารเองนั้นต้องอาศัยภาวะผู้นำเป็นอย่างมากเพราะหลายคนจะต้องนำทหารเข้าทำการรบ (ไม่ว่าสนามรบนั้นจะเป็นอย่างไร) อย่างไรก็ตาม ความเป็นผู้นำและอุดมการณ์ความเป็นทหาร ทุกคนมีอยู่ในตัว ขึ้นอยู่กับว่าเรามีสิ่งเหล่านี้เพียงเพียงพร้อมหรือไม่ หรือว่าเราต้องเติมเต็มอะไรเพิ่มเติมลงไปบ้าง

ทหารบุคลากรที่เป็นทรัพยากรสำคัญที่มีคุณค่า เป็นกำลังหลักในการป้องกันประเทศ จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาฝึกอบรมวิชาการทหาร เพื่อให้เป็นกำลังพลที่มีประสิทธิภาพ เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีลักษณะการเป็นผู้นำ มีสุขภาพอนามัยแข็งแรงสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ความสามารถ และสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสวารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2557)

การเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตามรัฐธรรมนูญยังคงกำหนด และระบุน้ำที่ของทหารในการสร้างความมั่นคงของชาติไว้ว่า “รัฐต้องจัดให้มีกำลังทหารไว้เพื่อรักษาเอกราชความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 72)

กรมพลธิการทหารอากาศ เป็นหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศที่มีหน้าหลักในการบริการทางด้านการสนับสนุนด้านการส่งกำลังบำรุงให้กับกองทัพอากาศ ในเตรียมกำลังเพื่อป้องกันประเทศ และเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีการส่งเสริมและพัฒนาข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศมีลักษณะภาวะผู้นำที่ดี โดยใช้แนวคิดที่ว่าผู้นำทางทหารที่จะประสบความสำเร็จนั้น จะต้องเป็นผู้นำที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา หมั่นศึกษาหาความรู้ ปรับตนเองเข้ากับสถานการณ์ ทันต่อเหตุการณ์เป็น โดยพลวัต โดยใช้ระบบสารสนเทศและนวัตกรรมทางเทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการบริหารงาน ด้วยสถานการณ์ในปัจจุบันข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องตอบสนองต่อภารกิจหลักกองทัพ ที่จะต้องใช้ทักษะความรู้ความสามารถ และความเป็นผู้นำในการที่ปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งในด้านความรู้ความสามารถข้าราชการเหล่านี้จะได้ผ่านกระบวนการการพัฒนาบุคลากรในส่วนของกองทัพอากาศเป็นลำดับอยู่เสมอ ซึ่งมีการพัฒนาภาวะผู้นำสอดแทรกอยู่บ้าง แต่ยังคงไม่เพียงพอ จึงควรมีการให้ความรู้และพัฒนาในส่วนดังกล่าวให้มากขึ้น

จากเหตุผลและความสำคัญที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นว่าการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีความมั่นคงในทุกๆ ด้านนั้น จะต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเป็นสำคัญ โดยเฉพาะทหารจะต้องได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ดีเพียงพอ มีภาวะความเป็นผู้นำสามารถดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีของประเทศ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา ภาวะผู้นำของข้าราชการทหารสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ เพื่อทราบถึงควมมีภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ และสามารถนำงานวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรของกองทัพให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ
 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ
- จำแนกตามข้อมูลลักษณะทั่วไปของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

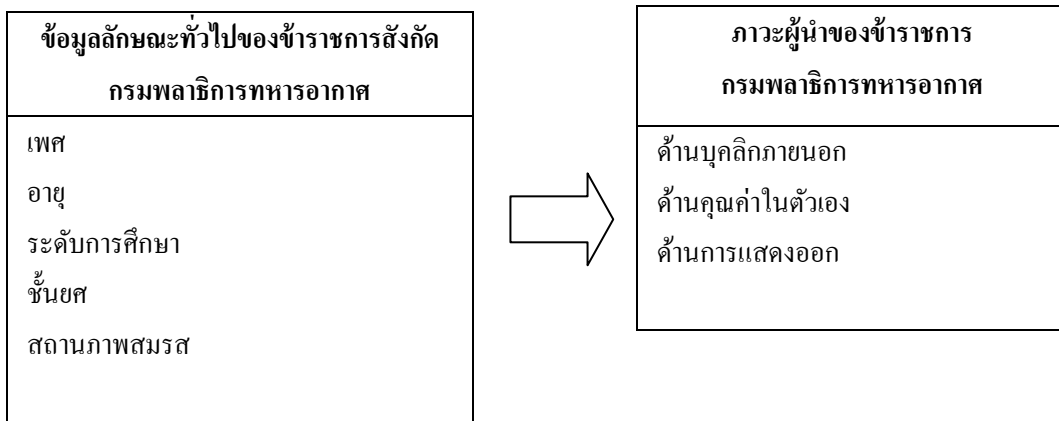
1. เป็นการขยายองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำให้แก่ข้าราชการสังกัดกรมพลาธิการทหารอากาศและสร้างโอกาสการเป็นผู้นำทางด้านการทหารในอนาคต
2. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงโครงสร้างการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาข้าราชการสังกัดกรมพลาธิการทหารอากาศให้มีความสามารถในการเป็นผู้นำชุมชนในการพัฒนาประเทศต่อไป
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่สนใจในด้านภาวะผู้นำได้ใช้ในการอ้างอิงทางวิชาการและวิจัยต่อไป

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานของการวิจัย

ข้าราชการสังกัดกรมพลาธิการทหารอากาศที่มีข้อมูลลักษณะทั่วไปของข้าราชการสังกัดกรมพลาธิการทหารอากาศต่างกัน มีภาวะผู้นำแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้จะมุ่งศึกษาเฉพาะข้าราชการสังกัดกรมพลาธิการทหารอากาศเท่านั้น
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะทั่วไปของข้าราชการสังกัดกรมพลาธิการทหารอากาศ, ภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลาธิการทหารอากาศ ใน

ครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำทางทหารซึ่งมี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพภายนอก ด้านคุณค่าในตัวผู้นำ และด้านการแสดงออกของผู้นำเท่านั้น

3. ขอบเขตด้านเวลา ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ.2555 ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 เท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของนายทหารสัญญาบัตร สังกัดกรมพลธิการประกอบด้วย ด้านบุคลิกภาพภายนอก ด้านคุณค่าในตัวเองและด้านการแสดงออก

2. ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการ หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคลของนายทหารสัญญาบัตร สังกัดกรมพลธิการ มีดังนี้

2.1 อายุ หมายถึง อายุจริงของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ ได้แก่ น้อยกว่า 30 ปี 30 – 40 ปี 41 – 50 ปี และ 50 ปีขึ้นไป

2.2 การศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ ได้แก่ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และปริญญาโทขึ้นไป

2.3 ชั้นยศ หมายถึง ชั้นยศนายทหารสัญญาบัตร ได้แก่ เรืออากาศตรี เรืออากาศโท เรืออากาศเอก นาวาอากาศตรี นาวาอากาศโท และนาวาอากาศเอก

2.4 สถานภาพ หมายถึง พิจารณาสถานภาพสมรสของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ ได้แก่ โสด สมรส หม้าย

3. ภาวะผู้นำของข้าราชการ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของข้าราชการ ในการปฏิบัติงานจำแนกตาม ด้านบุคลิกภาพภายนอก ด้านคุณค่าในตัวเอง และด้านการแสดงออก มีดังนี้

3.1 ด้านบุคลิกภาพภายนอก ได้แก่ ท่าทางสง่าผ่าเผย มารยาทสุภาพเรียบร้อย ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยของทหาร กระตือรือร้นและมุ่งมั่นในการทำงาน ตั้งใจปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ให้เกียรติผู้อื่น วางตัวได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ประพฤติตนเป็นคนดี แสดงออกเป็นที่ประทับใจแก่ผู้อื่น เป็นต้น

3.2 ด้านคุณค่าในตัวเอง ได้แก่ แสดงความคิดเห็นได้ดีและถูกต้อง มีความรอบรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเป็นประชาธิปไตย มีความเด็ดขาดและกล้าตัดสินใจ สามารถตัดสินใจได้ถูกต้องและรวดเร็ว มีเหตุผลและใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ ให้ความเสมอภาคและยุติธรรม มีความรับผิดชอบ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง มีความอดทน มีความซื่อสัตย์ ยึดมั่นในคุณธรรม ไม่มีอคติต่อผู้อื่น ไม่หวั่นเกรงอิทธิพลใดๆ เป็นต้น

3.3 ด้านการแสดงออก ได้แก่ มีความคิดริเริ่มในการทำงานไม่เห็นแก่ตัว ภาควิชาใจในการเป็นทหาร มีความน่าเชื่อถือและน่าไว้วางใจ จริงใจต่อเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และมีการทบทวนวรรณกรรม โดยอาศัยแนวคิดหลายส่วนมาเป็นกรอบและแนวทางในการศึกษา โดยนำเสนอเป็นประเด็นตามหัวข้อ ต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

กฤษ ไวยากรณ (2542 : 15) ให้ความหมายภาวะผู้นำไว้ว่า ภาวะผู้นำ คือ การที่ผู้นำใช้อิทธิพลและอำนาจหน้าที่ในความสัมพันธ์ซึ่งมีอยู่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยความสะดวก โดยใช้กระบวนการติดต่อซึ่งกันและกัน เพื่อมุ่งให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2546 : 126) ให้ความหมายภาวะผู้นำไว้ว่า ภาวะผู้นำ คือ การทำให้สิ่งต่างๆ สำเร็จลุล่วงโดยผ่านคนอื่น โดยมีจุดประสงค์ที่ต้องทำให้งานสัมฤทธิ์ผล ผู้นำที่สามารถนำเฉพาะสิ่งที่ต้องการสนับสนุนของทีมงาน ซึ่งถูกชักจูงให้ดำเนินการตามภาวะผู้นำจึงเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและคลอบคลอให้เอกบุคลหรือทีม เพื่อให้สามารถทำให้สิ่งที่ดีที่สุดเพื่อให้ผลลัพธ์ที่ต้องการ

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้น สรุปภาวะของผู้นำได้ว่าเป็นความสามารถของบุคคลที่มีอำนาจ บทบาท และอิทธิพลของหน่วยงานในการปกครองบังคับบัญชา การวางแผน การจัดองค์การ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การตัดสินใจและการจูงใจ หรือการนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ หรือภาวะผู้นำ คือ การใช้ความสามารถ ทักษะ ในการนำพาองค์การไปสู่เป้าหมาย โดยใช้หลักการกระบวนการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในองค์การ

บทบาทของภาวะผู้นำ (Leadership roles) ภาวะผู้นำที่ดีขององค์การ ควรมีลักษณะดังนี้ (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2544 : 16)

1) เป็นตัวแทนในทุกสถานการณ์ (Figurehead) ผู้นำที่มีตำแหน่งสูงขององค์การ จะต้องเป็นตัวแทนทำกิจกรรมต่างๆ คือ (1) เป็นตัวแทนที่ดีขององค์การ (2) เป็นตัวแทนที่จะรวบรวม ข้อมูลที่อยู่ภายนอกองค์การ (3) ให้การต้อนรับแขกผู้มาเยือน

2) เป็นนักพูดที่ดี (Spokesperson) ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการพูดและนำเสนอกิจกรรม ตลอดจนมีการวางแผน มีความสามารถในด้านต่างๆ และมีวิสัยทัศน์ที่ดี

กับบุคคลหรือ ฝ่ายต่างๆ คือ (1) ฝ่ายบริหารระดับสูง (2) ลูกค้า (3) บุคคลภายนอก เช่น สหภาพแรงงาน (4) เพื่อนร่วม อาชีพ (5) ชุมชน

3) เป็นนักเจรจาต่อรอง (Negotiator) ซึ่งมีคุณสมบัติในการเจรจาต่อรอง ดังนี้

3.1) สามารถเจรจาต่อรองกับผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชาที่เหนือกว่าในการเจรจา ด้านขอเงินทุน สิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ หรือการสนับสนุนอื่นๆ

3.2) สามารถต่อรองกับหน่วยงานต่างๆ ในองค์กร เพื่อที่จะต่อรองด้าน พนักงาน และเจรจากับหน่วยงานภายนอกในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และรูปแบบ การ สนับสนุนอื่นๆ

3.3) สามารถต่อรองกับลูกค้าผู้ขายปัจจัยการผลิต และผู้ขายสินค้าหรือผู้ ให้บริการ เพื่อให้เกิดการซื้อขาย การกำหนดตารางเวลา และเงื่อนไขการขนส่ง

4) การสอนงาน (Coach) ผู้นำที่มีประสิทธิผลจะต้องมีเวลาและความสามารถ ที่จะ สอนทีมงาน ดังนี้

4.1) ต้องพยายามช่วยให้ทีมงานประสบความสำเร็จ

4.2) ช่วยให้สมาชิกทีมงานมีการป้อนกลับเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน

4.3) เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าสมาชิกทีมงานมีขั้นตอนการทำงานและมีการ ปฏิบัติงานที่ดีขึ้น

5) เป็นผู้สามารถสร้างทีมงานได้ (Team builder) ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมี ดังนี้

5.1) เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าสมาชิกทีมงานมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จ เช่น มีการใช้จดหมายชมเชยแก่ผู้ปฏิบัติงานดีเด่น

5.2) ริเริ่มกิจกรรมที่สร้างขวัญและกำลังใจแก่กลุ่ม เช่น การจัดเลี้ยงสังสรรค์ และการสนับสนุนด้านกีฬา

5.3) จัดประชุมพบปะสังสรรค์เป็นช่วงๆ เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกในทีมงานมี การอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องความสำเร็จ และสิ่งที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

6) แสดงบทบาทการทำงานเป็นทีม (Team player) มีพฤติกรรมที่ผู้นำจะต้อง ปฏิบัติ 3 ประการ ดังนี้

1) การวางตัวเป็นสมาชิกและผู้นำทีมที่เหมาะสม

2) มีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในองค์กร

3) แสดงความจริงใจต่อผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชา โดยให้การ สนับสนุนแผนการทำงานเป็นทีมและกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเต็มที่

7) สามารถแก้ปัญหาด้านเทคนิคได้ (Technical problem solver) เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บังคับบัญชาระดับต้นและผู้บริหารระดับกลางที่จะช่วยสมาชิกของทีมงานแก้ปัญหาด้านเทคนิคโดยมีกิจกรรม 2 ประการ ดังนี้

7.1) ผู้นำควรให้บริการในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้แนะนำด้านเทคนิค

7.2) เป็นผู้สร้างผลประโยชน์เกี่ยวกับการทำงานประจำ เช่น สนับสนุนการสร้างยอดขาย หรือปรับปรุงซ่อมแซมเครื่องจักรต่างๆ

8) การประกอบการ (Entrepreneur) เป็นผู้ที่ให้คำแนะนำความคิดริเริ่มมี ความคิดเชิงวิเคราะห์ (Critical thinking) และมีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการการพัฒนาเปลี่ยนแปลงธุรกิจ ถึงแม้จะไม่ใช่งานของตนเอง ซึ่งมีกิจกรรมของการเป็นผู้นำที่มีบทบาทเป็น ผู้ประกอบการ 3 ประการ ดังนี้

8.1) หาวิธีการที่จะต้องปรับปรุงการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ซึ่งจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ภายนอก เช่น การเยี่ยมชมธุรกิจ การจัดประชุมกลุ่มอาชีพ หรือการจัดแสดง สินค้า หรือการมีส่วนร่วมในโปรแกรมการศึกษา

8.2) มีการพูดคุยกับลูกค้าและพนักงานถึงความจำเป็น และความต้องการที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงขององค์กร

8.3) มีการอ่านสิ่งตีพิมพ์ บทความ นิตยสารของกลุ่มวิชาชีพ เพื่อที่จะรับรู้สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอุตสาหกรรมและในวงการอาชีพนั้น

กล่าวโดยสรุป บทบาทของภาวะผู้นำ คือ การเป็นผู้นำในทุกสถานการณ์ มีศิลปะการเป็น นักพูดที่ดี สามารถเจรจาต่อรองกับบุคคลหรือฝ่ายต่างๆ อย่างได้ผล เป็นผู้มีความสามารถในการสร้าง ทีมงาน การวางตัวเป็นสมาชิกและผู้นำทีมที่เหมาะสม สามารถสอนงาน แก้ปัญหาด้านเทคนิคของทีมให้ ประสบความสำเร็จได้ รวมทั้งมีการตัดสินใจในสถานะต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง ทันเวลาอย่างเหมาะสม

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำของทหาร

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำของทหาร เป็นจินตนาการที่จะทำให้ผู้นำรู้จักความรับผิดชอบของตน รู้จักใช้คุณลักษณะอันเข้มแข็งต่างๆ ของตนให้เกิดประโยชน์ รู้จักแก้ไขความอ่อนแอของตน และรู้จักใช้หลักการของความเป็นผู้นำต่างๆ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ในระหว่างที่ผู้นำทำการ ปกครอง บังคับบัญชาหน่วยของตนอยู่นั้น ผู้นำจะใช้เทคนิคของความเป็นผู้นำบางประการ โดยวิธีเลือก

1. ความรับผิดชอบขั้นมูลฐานของผู้นำและ/หรือผู้บังคับบัญชา

ผู้บังคับบัญชาทางทหารจะต้องรับผิดชอบต่อการปฏิบัติการต่างๆ ทั้งปวงภายในหน่วยของตน ผู้บังคับบัญชาแต่เพียงผู้เดียวเท่านั้นที่จะต้องรับผิดชอบต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่หน่วย ของตน ได้กระทำลงไปหรือไม่กระทำ ขอบเขตแห่งความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชานั้นกว้างขวางนี้สามารถจะทำให้แคบลงได้ โดยที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องสำนึกอยู่เสมอว่า ความรับผิดชอบ ต่างๆ ของตนแต่ละอย่างนั้น จะต้องพยายามกระทำให้สำเร็จลุล่วงไป ภายในขอบเขตแห่งความรับผิดชอบขั้นมูลฐานของผู้บังคับบัญชา กล่าวคือ การปฏิบัติให้ภารกิจสำเร็จลุล่วงไป และการดูแลสวัสดิภาพของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้ความรับผิดชอบทั้งสองประการนี้สำเร็จลงด้วยดี ผู้บังคับบัญชาที่ดีจะต้อง พยายามใช้ศิลปะของความเป็นผู้นำ คือ ใช้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคล

2. ผู้นำจะต้องใช้คุณลักษณะอันเข้มแข็งของตนให้เกิดประโยชน์

ผู้นำจะต้องเข้าใจผู้ใต้บังคับบัญชาของตนตามหน้าที่ของเขาเหล่านั้น ทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มเล็กๆ และจะต้องเข้าใจตัวของตัวเองด้วย ทั้งนี้ เพราะว่าผลของความ เป็นผู้นำนั้นจะเกิดขึ้น ได้ก็ต่อเมื่อมีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีการปฏิบัติต่อกัน ผู้นำ จำเป็นจะต้องประเมินค่าตนเองและ พิจารณาคุณลักษณะของตนที่มีอยู่ ซึ่งจะต้องทำให้ผู้ใต้ บังบัญชาของตน ความเชื่อฟัง มีความมั่นใจ มี ความเคารพนับถือต่อตนอย่างจริงจังและให้ ความร่วมมืออย่างจงรักภักดี แต่ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า ผู้นำจะต้อง ทำการประเมินค่าตัวเองด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อตรวจว่าตนมีคุณลักษณะของผู้นำมากน้อยเพียงไร หลังจากผู้นำ ได้ทำการพิจารณาหาคุณลักษณะอันดีเด่นของตนแล้ว ผู้นำควรจะได้ นำคุณลักษณะอันดีเด่นของตนนั้นไปใช้ให้บังเกิดประโยชน์ และในขณะที่เดียวกันก็ควรจะได้ปรับปรุงแก้ไขคุณลักษณะ อันเป็นจุดอ่อนของตนไปพร้อมๆ กันด้วย

3. ผู้นำต้องใช้หลักการของผู้นำเป็นเครื่องนำทางตนเอง

หลักการของผู้นำ จะเป็นเครื่องช่วยทำให้ปกครองบังคับบัญชา หน่วยได้อย่างเหมาะสมหลักการของผู้นำเหล่านี้จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงหลักการที่ดีที่สุดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้นำที่ผู้บังคับบัญชามีชื่อเสียงในอดีตได้แสดงไว้ให้เห็น ในการพิจารณาถึงแนวความคิดเกี่ยวกับ การสงครามทั้งในปัจจุบันและอนาคต แสดงให้เห็นได้ว่า หลักการของผู้นำเหล่านี้ย่อมจะนำไปใช้ใน อนาคตได้เช่นเดียวกัน

4. การปฏิบัติและการสั่งการของผู้นำ

การปฏิบัติและการสั่งการของผู้นำ คือ วิธีการต่างๆ ที่ผู้นำใช้เพื่อส่งเสริมให้หนทาง ปฏิบัติที่ได้พิจารณามาแล้ว บังเกิดผลดีตามความเหมาะสมที่จะให้ความรับผิดชอบ ของตนสำเร็จลุล่วง ไปตั้งแต่หนึ่งอย่างขึ้นไป ผู้นำไม่ควรจะมั่นใจว่าการปฏิบัติหรือการสั่งการอย่างใดอย่างหนึ่งจะต้อง ประสบผลสำเร็จโดยสมบูรณ์เสมอไป ทั้งนี้มีปัจจัยต่างๆ ที่วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2557)

เกี่ยวข้องอยู่หลายประการ ซึ่งได้แก่ความรู้ เกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของตนเอง บุคลิกลักษณะของผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือและผู้ใต้บังคับบัญชา และ การประเมินค่าเกี่ยวกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่หน่วยของตนกำลังเผชิญอยู่อย่างถูกต้อง หลังจาก ที่เริ่มปฏิบัติการหรือออกคำสั่งการไปแล้ว ผู้นำจะต้องตื่นตัวอยู่เสมอ และจะต้องพร้อมที่จะปรับปรุงผู้นำจะต้องสั่งการต่อผู้ใต้บังคับบัญชาของตนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำไม่เพียงแต่ จะต้องสั่ง การเรื่องต่างๆ ที่ตนคิดว่าจะสั่งการเท่านั้น แต่ผู้นำจะต้องมีความมั่นใจว่าเรื่องที่ ตนสั่งการนั้นผู้รับคำสั่ง ต้องสามารถเข้าใจอย่างถ่องแท้ด้วย คำสั่งการต่างๆ นั้นถึงแม้ว่าจะ มีความเหมาะสมดีสักเพียงไรก็ตาม แต่ถ้าไม่มีการสั่งการต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมี ประสิทธิภาพแล้ว คำสั่งก็อาจจะไร้ค่า

5. การกำกับดูแล

ผู้นำที่ดีย่อมจะตระหนักดีว่าตนเองจะต้องใช้เวลาไป เพื่อการกำกับดูแลและ ปฏิบัติงาน ที่กำลังดำเนินการอยู่มากกว่าการใช้เวลา เพื่อทำและออกคำสั่งการให้ปฏิบัติงาน ในการกำกับดูแลที่ ถูกต้องนั้น ผู้นำจะต้องพยายามเสริมสร้างสมรรถภาพในการทำงาน ของตนเองในเรื่องที่ตรงนั้นๆ ให้ มีความรู้เพียงพอ เพื่อให้ตนสามารถทราบได้ว่า งานนั้นได้ดำเนินไปอย่างเป็นที่น่าพอใจหรือไม่ ผู้นำจะต้องทำการกำกับดูแลในลักษณะ ของการตรวจความคืบหน้าของการปฏิบัติงานตามคำสั่ง และ การนี้จะต้องกระทำใน ลักษณะที่ไม่เป็นการรบกวนผู้ใต้บังคับบัญชาให้ได้รับ ความลำบากใจจนเกินไป

6. ผู้นำต้องประเมินค่าหน่วยของตนอย่างต่อเนื่อง

ผู้นำจะต้องประเมินค่าหน่วยของตนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เครื่องชี้ความเป็นผู้นำ สี่ ประการเป็นเครื่องวัด ซึ่งได้แก่ ขวัญ ความรักหมั่นคณะ วินัย และสมรรถภาพ การประเมิน ค่านี้อาจเป็น เครื่องช่วยให้ผู้นำได้มีการพิจารณาถึงปัญหาความเป็นผู้นำต่างๆ ที่เกิดขึ้นใน หน่วยประสิทธิภาพของ ผู้นำและประสิทธิภาพในการรบของหน่วย ความสามารถในการ ปกครองบังคับบัญชาบุคคลอื่นๆ ก็คือ ศิลปะของความเป็นผู้นำ ศิลปะของความเป็นผู้นำนี้ ย่อมประกอบด้วย การทำความเข้าใจ การคาดหมาย และการควบคุม พฤติกรรมของบุคคล เหล่านั้น ผู้บังคับบัญชาจะสามารถทำงานของตนได้อย่างถูกต้อง ถ้ามีความพยายาม อย่าง แน่วแน่ที่จะทำความเข้าใจตัวของตัวเอง และทหารที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของตนทุกๆ คน โดยตลอด ผู้บังคับบัญชาไม่จำเป็นต้องเป็นนักจิตวิทยา แต่จำเป็นต้องมีความเข้าใจ เกี่ยวกับหลัก พื้นฐานของพฤติกรรมของมนุษย์ เพื่อให้การปกครองบังคับบัญชาทหารใน หน่วยของตนบังเกิดผล อย่างสูงสุด ผู้นำจะต้องสำนึกอยู่เสมอว่า การปฏิบัติการและการสั่ง การต่างๆ ของตนนั้น ย่อมจะบังเกิดผลต่อทหารภายใต้บังคับบัญชาของตนแตกต่างกัน ออกไปเป็นรายบุคคล และทหารแต่ละบุคคล เหล่านั้น ก็ย่อมจะมีความรู้สึกรับสนอง ราชการการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2557)

แตกต่างกันออกไปด้วย ความสัมพันธ์ของปฏิกริยาตอบโต้ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างทหาร เป็นบุคคลของกลุ่มนี้ จะเป็นผลทำให้ผู้นำได้ทราบถึงทัศนคติของกลุ่ม

7. บทบาทของผู้นำ

ก่อนอื่นผู้นำจะต้องรู้จักตัวเอง ผู้นำจะรู้จักตัวเอง ตนจะต้องมีใจกล้าพอที่จะประเมินค่า ความเข้มแข็ง ความอ่อนแอของตนในเรื่องเกี่ยวกับคุณลักษณะทางคุณธรรม ทางกาย และทางใจอย่าง เที่ยงธรรมที่สุด ผู้นำจะต้องพยายามล่วงรู้ให้ได้ว่า ผู้ใต้บังคับบัญชาของตนมองตนในแง่ใด ขึ้นต่อไป ผู้นำจะต้องทำความเข้าใจและสามารถ จดจำความแตกต่างของบุคคลที่อยู่ภายใต้การปกครองบังคับบัญชาของตนได้ทุกคน จะต้องสามารถจดจำลักษณะต่างๆ ของแต่ละบุคคล วิเคราะห์ได้เป็นคณๆ ไป จึงจะทำให้ ตนสามารถเลือกวิธีการชักจูงใจ และการเข้าถึงผู้ใต้บังคับบัญชาของตนได้อย่างเหมาะสม การที่ผู้นำมีความเข้าใจในเรื่องแบบอย่างของพฤติกรรมของมนุษย์ ความแตกต่างของแต่ละ บุคคล และ วิธีการกระตุ้นให้ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์บรรลุผลสำเร็จนั้นจะทำให้ หน่วยมีพื้นฐานดีในอันที่ จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ในการทำงานและทำให้ทุกคนภายใน หน่วยมีการปฏิบัติต่อกันดีตามที่ต้องการดั่งนั้น ผู้นำจะต้องพยายามเสริมสร้างให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาของตนเกิดทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อมั่นและความเคารพนับถือต่อ ความสามารถในความเป็นผู้นำของตนผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนมักจะมีความรู้สึกว่า ผู้บังคับบัญชาของตนนั้นยอมเป็นที่พึ่งของตนได้ เพราะผู้บังคับบัญชาเท่านั้นเป็นผู้ดูแล ทุกข์สุขของตน ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนจะพร้อมที่จะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในชีวิต ทหารได้ดียิ่งขึ้น และผล ประการสุดท้ายหน่วยนั้นจะเป็นหน่วยทหารที่มีสมรรถภาพและ เป็นหน่วยที่ได้รับการปลูกฝังอบรมมา เป็นอย่างดีแล้ว

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำและแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำของทหาร ผู้วิจัยได้สรุปภาวะผู้นำของทหารที่จะใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือคุณลักษณะและ พฤติกรรม ของผู้นำของข้าราชการชั้นสัญญาบัตร 3 ด้านได้แก่ ด้านบุคลิกภาพภายนอก ด้านคุณค่าใน ตัวเองและด้านการแสดงออก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยุทธนพงษ์ นพกุลสถิตย์ (2547) ได้ศึกษา การศึกษาภาวะผู้นำทางการทหาร : กรณีศึกษานายทหารนักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ รุ่นที่ 64 มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาภาวะผู้นำและรูปแบบ ภาวะผู้นำทางการทหารที่ควรจะเป็นของนายทหารนักเรียน โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ รุ่นที่ 64 โดยได้นำทฤษฎีการบริหารระบบ 4 ของลิเคิร์ทมาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัย ใช้การวิจัยเชิงสำรวจด้วยแบบสอบถามประมวลผลและ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนาและ วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2557)

สถิติเชิงวิเคราะห์หาค่าระดับความคิดเห็นที่แปลความหมายตามมาตรวัดของลิเคิร์ต ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรที่ทำการศึกษโดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 35-39 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันทางทหารในประเทศอายุราชการ 10-14 ปี พรรคเหล่าทหารเรือ (ทร.) มีชั้นยศนาวาตรีหรือเทียบเท่าสังกัดงานฝ่ายปฏิบัติการ เงินเดือน 15,00-20,000 บาท และระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งเดิม 2-5 ปี ภาวะผู้นำที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของนายทหารนักเรียน ฯ เป็นแบบผสมผสานระหว่างแบบเผด็จการอย่างมีศิลปะกับผู้นำแบบปรึกษาหารือเช่นเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับ สมมุติฐานในการวิจัยที่ว่าภาวะผู้นำที่ควรจะเป็นคือผสมผสานแบบเผด็จการอย่างมีศิลปะกับปรึกษาหารือ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างภาวะผู้นำที่เป็นอยู่กับรูปแบบภาวะ ผู้นำทางการทหารที่ควรจะเป็นมีความคล้ายคลึงกันแต่แตกต่างกันอยู่ที่กระบวนการสื่อสารในความเป็นจริงของยุคปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการสื่อสารได้เจริญไปมาก การติดต่อสื่อสารระหว่างกันเป็นไปอย่างคล่องตัว สะดวก และรวดเร็วทุกคนจึงสามารถเข้าถึงการสื่อสารได้อย่างไร้ขีดจำกัด และอุปสรรคขวางกั้นแต่ในความคิดเห็นทางด้านการสื่อสารในวงทหารนายทหารนักเรียนที่เป็นกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาคิดว่าน่าจะยังต้องรักษาระดับความลับทางการทหารไว้ควรที่จะมีความเด็ดขาดเข้มงวดในการสื่อสารมากกว่าสถานการณ์ที่เป็นอยู่ปัจจุบัน โดยเฉพาะข่าวสารและการสื่อสารทางด้านความมั่นคงของประเทศชาติ

พัชรี จิรจรัสชัย (2545 : 116) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี ตามการรับรู้ของครู ผลการศึกษสรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้ ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพอยู่ในระดับมากแต่ใช้ภาวะผู้นำแบบ แลกเปลี่ยนอยู่ในระดับปานกลาง

Leithwood และ Jantzi (2000) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของครูใหญ่และครูที่มีผลสัมฤทธิ์ต่อความก้าวหน้าของนักเรียน โดยการวิจัยได้แยกการวิจัยภาวะผู้นำของครูใหญ่ และภาวะผู้นำของครูออกจากกัน หลังจากนั้นจึงนำเอาผลการศึกษามาเปรียบเทียบกัน สิ่งหนึ่งที่ค้นพบและเป็นประเด็นหลัก ได้แก่ ความมีภาวะผู้นำของครูใหญ่ และครู ต่างมีผลกระทบต่อผู้เรียนในระดับปานกลาง คือ ในราว 66% ของสภาพการณ์อื่นๆ ในสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำของครูจะมีผลต่อผู้เรียนมากกว่าความมีภาวะผู้นำของครูใหญ่ รวมถึงได้เสนอแนะว่า การเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดคิดอาจเกิดขึ้นได้เสมอใน ทศวรรษที่ 21 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ ต้องการวิधिปฏิบัติที่จะเป็นทางเลือกในการปฏิรูป สถานศึกษาและความมีภาวะผู้นำ เช่น หากสถานศึกษามุ่งที่จะสร้างให้เป็นสังคมแห่งการ เรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อาจจะไม่เหมาะสมหากจะใช้ภาวะผู้นำของบุคคลใด

บุคคลหนึ่ง โดยเสนอว่า ความมีภาวะผู้นำร่วมในสถานศึกษาย่อมดีกว่าความมีภาวะผู้นำของบุคลากรเพียงไม่กี่คน

Bass (1997) ได้ทำการศึกษาและรวบรวมงานวิจัยที่พิสูจน์ยืนยันว่า ความสัมพันธ์ที่เป็นลำดับชั้น (hierarchy of correlations) ระหว่างรูปแบบภาวะผู้นำแบบต่างๆ และผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ ความพยายามและความพึงพอใจ ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีประสิทธิภาพมากกว่า และทำให้เกิดความพยายามและความพึงพอใจมากขึ้นกว่าภาวะผู้นำแบบให้รางวัลตามสถานการณ์ (contingent reward) การบริหารแบบวางเฉย (management-by-exception) แบบเชิงรุก (MBE-A) แบบเชิงรับ (MBE-P) และการปล่อยตามสบาย (laissez-faire) ตามลำดับ ผลการศึกษานี้พบในสหรัฐอเมริกา อินเดีย สเปน สิงคโปร์ ญี่ปุ่น จีน ออสเตรเลีย แคนาดา นิวซีแลนด์ อิตาลี สวีเดน และเยอรมัน

วิธีดำเนินการวิจัย

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นายทหารสัญญาบัตร สังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ ประกอบด้วย ผู้บังคับบัญชา นายทหารฝ่ายอำนวยการ หัวหน้าหน่วย แผนก/ฝ่าย / หมวด โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารระดับสูง และฝ่ายอำนวยการ 43 คน นายทหารสัญญาบัตรระดับรองลงไป 118 คน รวมทั้งสิ้น 161 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งโครงสร้างออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะทั่วไปของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับตามแนวประเมินของเบสท์ (Best, 1981) ดังนี้

5	หมายถึง	มีภาวะผู้นำในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีภาวะผู้นำในระดับมาก
3	หมายถึง	มีภาวะผู้นำในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีภาวะผู้นำในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีภาวะผู้นำในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อถามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2557)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของข้าราชการสังกัดกรมพลาธิการทหาร

อากาศ

จากผลการวิเคราะห์ข้าราชการสังกัดกรมพลาธิการทหารอากาศที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 131 คน คิดเป็น ร้อยละ 81.4 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 35.4 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 61.5 มีชั้นยศระดับนาวาอากาศโท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 21.7 และมีสถานภาพสมรส จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 82.6

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลาธิการทหาร

อากาศ

จากผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลาธิการทหารอากาศโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้าราชการสังกัดกรมพลาธิการทหารอากาศมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำด้านบุคลิกภายนอกมากที่สุด ($\bar{X}=3.67$) รองลงมา คือ ด้านคุณค่าในตัวเอง ($\bar{X}=3.24$) และด้านการแสดงออก ($\bar{X}=3.21$) ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลาธิการทหารอากาศ
จำแนกตาม ข้อมูลลักษณะทั่วไปของข้าราชการสังกัดกรมพลาธิการทหารอากาศ
ตารางแสดงภาพรวมการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลาธิการทหารอากาศ จำแนกตามข้อมูลลักษณะทั่วไป

ภาวะผู้นำ	เพศ	อายุ	การศึกษา	ชั้นยศ	สถานภาพ
1. ด้านบุคลิกภายนอก	0.01	0.05	0.01	0.01	0.05
2. ด้านคุณค่าในตัวเอง	-	0.01	0.05	-	0.01
3. ด้านการแสดงออก	-	0.01	0.01	0.01	0.01
รวม	-	-	0.01	0.01	0.05

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลาธิการทหารอากาศในภาพรวม พบว่า ข้าราชการสังกัดกรมพลาธิการทหารอากาศที่มี การศึกษา และระดับชั้นยศที่ต่างกัน มีความเห็นต่อภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลาธิการทหารอากาศ โดย

วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2557)

ภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศที่มีสถานภาพที่ต่างกัน มีความเห็นต่อภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศที่มี เพศ และอายุที่ต่างกัน มีความเห็นต่อภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1) ข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีชั้นยศระดับนาวาอากาศโท และส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ตามลำดับ

2) ภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำด้านบุคลิกภายนอก อยู่ในระดับมาก รองลงมาข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำในระดับปานกลาง คือ ด้านคุณค่าในตัวเอง และด้านการแสดงออก ตามลำดับ

3) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศที่มีการศึกษา และระดับชั้นยศที่ต่างกัน มีความเห็นต่อภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศที่มีสถานภาพที่ต่างกัน มีความเห็นต่อภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศที่มี เพศ และอายุที่ต่างกัน มีความเห็นต่อภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ ครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผลในเรื่อง ภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำด้านบุคลิกภายนอกมากที่สุด ทั้งนี้เพราะข้าราชการทหารควรมีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นในการทำงาน ตั้งใจปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยของทหาร ให้เกียรติผู้อื่นเสมอ มีความประพฤติที่ดีเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น รวมทั้งประพฤติตนเป็นคนคืออยู่เสมอ การสร้างความเป็นผู้นำด้วยตนเอง วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2557)

สามารถกระทำได้ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจจริงของคนทุกคน แม้ว่าจะเป็นเรื่องยากที่จะต้องเข้มงวดต่อตนเอง ไม่ยอมทำสิ่งใดตามสบายด้วยความเคยชินจะต้องคิดถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น หากคำว่าเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมีอยู่ในจิตใจตลอดเวลา การกระทำตามหลักการที่ถูกต้องจะตามมาเสมอ คำว่าเกี่ยวกับภาวะผู้นำมีวิธีการหลากหลายในการสร้างความ เป็นผู้นำตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน แต่มีวิธีการที่น่าสนใจ คือ หลักการสร้างความเป็นผู้นำด้วยตนเองโดยการใช้ความเป็นคนทั้ง ๔ ด้านอย่างฉลาด คือ ด้านร่างกาย ด้านสมอง ด้านจิตใจ และด้านจิตวิญญาณของ ดร. Stephen R Covey ผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำชาวอเมริกันที่ได้รับการยกย่องในระดับสากลได้รวบรวมข้อมูลจากหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของจิตวิญญาณและทางสายกลางตามแนวทางพุทธศาสนา นำมาพิจารณาไตร่ตรองจนตกผลึกทางความคิดถ่ายทอดออกมาเป็นหนังสือ “อุปนิสัยที่ ๘ จากประสิทธิผลสู่ความยิ่งใหญ่” น่าจะเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับสังคมไทย ที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับจิตใจและจิตวิญญาณ ได้เสนอความคิดในการสร้างผู้นำด้วยตนเอง โดยการใช้ร่างกายอย่างฉลาดเริ่มจากการดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงได้รับการพักผ่อนที่พอเพียง ทำการฝึกฝนร่างกายให้เกิดความสามารถพิเศษด้านต่างๆ เช่น การเล่นกีฬา การพูด การร้องเพลง ตลอดไปถึงความสามารถต่างๆ ในการประกอบอาชีพ โดยการใช้วินัยในตนเอง ควบคุมตนเองทำการฝึกอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความสามารถพิเศษหรือความเก่งตามที่ตนเองต้องการในด้านจิตใจเป็นการควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเองที่มีต่อผู้อื่นเป็นความฉลาดทางอารมณ์เข้าใจผู้อื่นรู้จักตนเองพอใจในสิ่งที่ตนมี มีไฟในตัวที่จะต่อสู้เพื่อความสำเร็จที่ต้องการในด้านสมองเป็นการหาความรู้พัฒนาตนเองทำให้เกิดปัญญาเกิดความ ต้องการจะทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นเกิดวิสัยทัศน์และสุดท้าย คือ ด้านจิตวิญญาณเป็นการนำพลังด้านดีในตนเองออกมาให้เห็นน้อยกว่าความเห็นแก่ตัว ทำให้เห็นคุณค่าทางด้านจิตใจมากกว่าด้านวัตถุทำให้เกิดความดีประจำใจเป็นผู้มีคุณธรรม หากผู้ใดใช้ความเป็นคนทั้ง ๔ ด้านอย่างฉลาดแล้ว จะทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง สงบนิ่ง เข้มแข็ง กล้าหาญ มีน้ำใจต่อผู้อื่น ทำให้บุคคลรอบข้างเกิดความเชื่อถือ เชื่อฟัง ภาวะการณ์น่ายอมรับเกิดขึ้น แม้ว่าจะไม่มียศตำแหน่งแต่ก็เป็น “ผู้นำแห่งการทำความดี” รองลงมา คือ ด้านคุณค่าในตัวเอง ทั้งนี้เพราะข้าราชการทหารควรมีการควบคุมอารมณ์ตนเองได้ มีความยุติธรรมให้ความเสมอภาคแก่ทุกคน และมีความซื่อสัตย์ เชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น ความเป็นผู้นำที่ดีจึงจะบังเกิดขึ้นในตัวเอง การเรียนรู้แล้วนำไปปฏิบัติจนกลายเป็นธรรมชาติ ความเคยชินของตนเองทำให้ได้รับการยอมรับเชื่อถือ มากกว่าการเสแสร้งนำไปปฏิบัติ เพราะการเสแสร้งนั้น อาจพบตาผู้ร่วมงานได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งแต่ไม่อาจหลอกลวงได้ตลอดไป โดยเฉพาะในช่วงเวลายากลำบาก หรือสถานการณ์ฉุกเฉินอันตรายเป็นต้นที่แท้จริงของแต่ละบุคคลย่อมแสดงวารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2557)

ออกมา เป็นการทำลายเกียรติภูมิของผู้นำอย่างน่าอดสูที่สุด ประสิทธิภาพของผู้นำสามารถตรวจวัดได้จากความสำเร็จของงานและความพอใจของเพื่อนร่วมงาน ผู้นำที่มีประสิทธิภาพสูงจะต้องมีความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการบริหารจัดการ จิตวิทยาและภาวะผู้ตาม เพื่อใช้คนให้เป็นอีกด้วย เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้นำเข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้นว่า ผู้นำมีได้ควบคุมบังคับผู้คนแต่ต้องนำพวกเขา จึงต้องเริ่มต้นจากการควบคุมตนเองนำตนเองให้ได้เสียก่อน จากนั้นแสดงความรู้ความสามารถในการทำงานและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจะทำให้บุคคลรอบข้างเกิดความศรัทธาให้การยอมรับ แต่ความสำเร็จของงานที่เกิดขึ้นนั้นจะไม่ยั่งยืนยาวนาน ถ้าเกิดจากความต้องการของผู้นำแต่เพียงฝ่ายเดียว จำเป็นต้องให้เพื่อนร่วมงานมีส่วนร่วมในความสำเร็จอันนั้น โดยการร่วมคิดร่วมคุย และร่วมทำเพื่อกำหนดเป้าหมายร่วมกันจะได้ทิศทางที่ชัดเจนให้หน่วยรองนำไปปฏิบัติทุกคนในหน่วย จะมีความภาคภูมิใจในผลงานที่ตนมีส่วนร่วมมาตั้งแต่ต้น ช่วยกันดูแลรักษาให้คงอยู่ตลอดไป และด้านการแสดงออก เนื่องจากข้าราชการทหารจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเป็นหลัก และควรมีความจริงใจต่อเพื่อนร่วมงาน ที่สำคัญการแสดงความภาคภูมิใจในการเป็นทหาร อีกทั้งยังต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำได้บังคับบัญชาที่อยู่เสมอ คำว่าเพื่อนร่วมงานหมายถึงบุคคลภายในหน่วยทั้ง 3 ระดับ คือ ผู้บังคับบัญชา ระดับเดียวกันและผู้ใต้บังคับบัญชา การปฏิบัติงานใดก็ตามจนได้รับความสำเร็จแล้วทำให้บุคคลทั้งสามระดับนี้มีความพอใจเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก โดยเฉพาะผู้บังคับบัญชาที่มีมุมมอง มีความต้องการที่แตกต่างออกไปอาจไม่มีความไว้วางใจผู้นำหน่วยรอง ไม่มีความเข้าใจในภารกิจของหน่วยรองอย่างแท้จริง หรือต้องการผลประโยชน์อื่นใด ในส่วนของผู้ใต้บังคับบัญชาก็เช่นเดียวกันหากเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่มีส่วนร่วม ไม่ได้รับความสำคัญต้องทำงานหนักมากขึ้น รวมทั้งเสียผลประโยชน์ที่เคยได้รับก็จะเกิดความไม่พอใจแม้ว่างานนั้น ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี สำหรับเพื่อนระดับเดียวกันอาจไม่มีปัญหามากนักนอกจากผู้ที่คอยช่วงชิงตำแหน่งหน้าที่อาจไม่ยินดีนักที่เกิดความสำเร็จ ผู้นำที่ต้องการให้งานสำเร็จและได้รับความพอใจจากเพื่อนร่วมงาน จึงต้องให้เกียรติให้ความสำคัญต่อการทำหน้าที่ของทุกคนทุกฝ่าย ผู้นำจะต้องยึดหลัก “เข้มงวดในเรื่องสำคัญ และผ่อนปรนในบางเรื่อง” โดยจะต้องเข้มงวดจริงจังผลักดันให้กระทำด้วยความถูกต้องลงโทษอย่างเด็ดขาดต่อผู้ที่ไม่ตอบสนองหรือขัดขวางต่อความสำเร็จภารกิจ ส่วนเรื่องราวอย่างอื่นที่มิได้กระทบต่อความสำเร็จภารกิจมากนักหรือเป็นการเพิ่มกำลังใจของผู้ใต้บังคับบัญชาและครอบครัวสามารถยอมรับผ่อนปรนได้

ส่วนผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศในภาพรวม พบว่า ข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศที่มี การศึกษา และระดับชั้น วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2557)

ยศที่ต่างกัน มีความเห็นต่อภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศที่มีสถานภาพที่ต่างกัน มีความเห็นต่อภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เพราะระดับการศึกษา ชั้นยศ และสถานภาพสมรส มีส่วนในการแสดงควมมีภาวะผู้นำของข้าราชการทหาร เช่น ข้าราชการทหารที่มีชั้นยศสูง จะมีความเป็นผู้นำเนื่องด้วยมีผู้ใต้บังคับบัญชาคอยรับฟังคำสั่งในการปฏิบัติหน้าที่ จึงต้องปฏิบัติตนเป็นผู้บังคับบัญชาที่ดี ต่างจากผู้ใต้บังคับบัญชาที่จะต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา ปฏิบัติตนเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาที่ดีอยู่เสมอ และข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศที่มีเพศ และอายุที่ต่างกัน มีความเห็นต่อภาวะผู้นำของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะไม่ว่าจะเพศชายหรือหญิง อายุต่างกัน ต่างมีหน้าที่ต้องปฏิบัติและรับใช้ชาติเช่นเดียวกัน ทำให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านบุคลิกภายนอก ควรให้ความสำคัญต่อภาวะผู้นำในการแสดงออกเพื่อสร้างความประทับใจแก่ผู้อื่น
2. ด้านคุณค่าในตัวเอง ควรให้ความสำคัญต่อภาวะผู้นำในเรื่องความเด็ดขาดกล้าตัดสินใจ และการทำงานเสร็จตามกำหนดเวลา
3. ด้านการแสดงออก ควรให้ความสำคัญต่อภาวะผู้นำในเรื่องการแสดงความรักและเสียสละต่อหมู่คณะ และการปฏิบัติตนเป็นผู้บังคับบัญชาที่ดี

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ควรศึกษาวิจัยถึงพัฒนาการของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ และเพื่อดำรงคุณภาพและมาตรฐานในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการสังกัดกรมพลธิการทหารอากาศ

บรรณานุกรม

- กฤษ ไวยากรณ์. “ผลการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญ ตามทัศนะของครูโรงเรียนเอกชน จ.สระบุรี.” กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. วิธีปรับกลยุทธ์สร้างประสิทธิผลขององค์กร. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสารการพิมพ์, 2546.

พัชรี จิริจั้งชัย. “ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

จังหวัดกาญจนบุรี ตามการรับรู้ของครู.” วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหา
บัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี,
2545.

ยุทธนพงษ์ นพกุลสถิตย์. “การศึกษาภาวะผู้นำทางการทหาร: กรณีศึกษานายทหาร
นักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ รุ่นที่ 64” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, 2547.

รังสรรค์ ประเสริฐศรี. ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2544.

"รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540." ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 114 ตอนที่
55ก. (ตุลาคม 2540): 15.

Best, John W. *Research in Education*. 4th ed. Englewood Cliffs, NJ.: Prentice-Hall,
1981.

Bass, Bernard M. “Does the Transactional-Transformational Leadership Paradigm
Transcend Organizational and National Boundaries?.” **American Psychologist**.
52 (2) (February 1997): 130-139.

Leithwood, K., and Jantzi, D. “Principal and Teacher Leader Effects: a Replication.”
School Leadership and Management. 20 (4) (2000): 415-434.